

**WYDZIAŁ DYRYGENTURY I WOKALISTYKI CHÓRALNEJ,
EDUKACJI MUZYCZNEJ I RYTMIKI**

**PROGRAM STUDIÓW NA KIERUNKU EDUKACJA ARTYSTYCZNA W ZAKRESIE
SZTUKI MUZYCZNEJ**

**INFORMACJE OGÓLNE O PROGRAMIE
2025/2026**

1)	Kierunek studiów i specjalność	Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej Specjalność DYRYGENTURA CHÓRALNA
2)	Poziom studiów	II stopień
3)	Profil studiów	ogólnoakademicki
4)	Forma lub formy studiów	stacjonarne
5)	Liczba semestrów	4
6)	Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie	120
7)	Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister
8)	Odniesienie do misji i strategii Uczelni oraz relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów	Absolwenci uzyskują wykształcenie na najwyższym poziomie, doświadczenie zawodowe i wszechstronną wiedzę. Uczelnia stara się kształtować charaktery i postawy twórcze w duchu patriotyzmu i poczuciu odpowiedzialności za kształt polskiej kultury narodowej, w tym za edukację artystyczną, co jest zgodne z misją Uczelni. Rozwijające się talenty studentów pozwalają na podjęcie przez nich szeroko pojętej działalności artystycznej i współuczestniczenie w kształtowaniu otoczenia społeczno-gospodarczego.
9)	Język, w jakim prowadzone są studia	polski
10)	Łączna liczba godzin zajęć	845 + 390 (kształcenie pedagogiczne)
11)	Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	116 pkt. ECTS
12)	Liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych, nie mniejsza niż 5 pkt ECTS	6 pkt. ECTS
13)	Liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć do wyboru (nie mniej niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS)	48 pkt. ECTS
14)	Liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego (w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich prowadzonych w formie studiów stacjonarnych)	0 godz.

15)	Łączna liczba punktów ECTS przypisana do zajęć związanych z prowadzoną działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach do których przyporządkowany jest kierunek studiów, uwzględniających przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności	• Dyrygentura – 16 pkt ECTS • Emisja głosu – 5 pkt ECTS • Zbiorowa emisja głosu – 4 pkt. ECTS • Zespoły Wokalne - praktyki/ Chór Kameralny - praktyki – 18 pkt. ECTS • Instrumenty szkolne – 4 pkt. ECTS • Audycje muzyczne z literaturą – 2 pkt. ECTS • Solfeż specjalistyczny – 5 pkt. ECTS • Zespoły instrumentalne/Zespół orkiestrowy/Big-band – 8 pkt. ECTS • Fortepian z nauką improwizacji fortepianowej – 4 pkt. ECTS • Kontrapunkt – 4 pkt. ECTS • Propedeutyka kompozycji i aranżacji – 8 pkt. ECTS • Specjalistyczna literatura muzyczna – 2 pkt. ECTS • Dykcja z interpretacją tekstu – 2 pkt. ECTS • Konsultacje pracy dyplomowej – 10 pkt. ECTS Razem – 82 pkt. ECTS
16)	Wymiar, zasady i formy odbywania praktyk zawodowych oraz liczba punktów ECTS przypisana do praktyk (jeżeli praktyki są przewidziane)	Łączna ilość praktyk – 420 godzin 22 pkt ECTS, w tym: Praktyki zawodowe: – 240 godz. 18 pkt. ECTS Realizacja w ramach przedmiotów: <i>Zespoły wokalne - praktyki / Chór Kameralny - praktyki</i> Praktyki pedagogiczne: – 90 godzin – 2 pkt. ECTS, realizowanych w ramach przedmiotu <i>Praktyki do metodyki prowadzenia audycji muzycznych z literaturą</i> – 90 godzin – 2 pkt. ECTS realizowanych w ramach przedmiotu <i>Praktyki w szkołach ogólnokształcących (III metodyka)</i>
17)	Warunki ukończenia studiów	- występ artystyczny - pisemna praca magisterska - kolokwium

OPIS EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Kierunek studiów		Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej Specjalność DYRYGENTURA CHÓRALNA
Poziom studiów		II stopień (7 poziom)
Profil studiów		ogólnoakademicki
Opis zakładanych efektów uczenia się dla kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia uwzględnia uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia dla poziomu 7 określone w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1606 z późn. zm.) oraz charakterystyki drugiego stopnia dla poziomu 7 określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 2218) w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji.		
Symbol kierunkowych efektów uczenia się	KIERUNKOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia PRK*
Wiedza: absolwent zna i rozumie		
W1	zna i rozumie kontekst historyczny kultury muzycznej, dostrzega jej wpływ na różne dziedziny życia, jest świadomy znaczenia edukacji muzycznej w rozwoju człowieka i roli kultury w życiu społecznym	P7S_WG P7S_WK
W2	zasady tworzenia przedsięwzięć artystycznych o wysokim stopniu oryginalności z zastosowaniem szerokiego zakresu literatury muzycznej, znajomości stylów, tradycji wykonawczych i podstawowych zasad percepcji odbiorców	P7S_WG P7S_WK
W3	szeroki repertuar muzyki chóralnej i instrumentalnej różnych form, stylów i epok, zna technologie umożliwiające korzystanie z internetowych zasobów, bibliotek, wydawnictw i innych źródeł	P7S_WG P7S_WK
W4	wzorce tworzące podstawy swobodnej improwizacji, akompaniamentu, oraz twórczej improwizacji zespołowej	P7S_WG P7S_WK
W5	podstawy i zasady instrumentacji, aranżacji i kompozycji na różne obsady wykonawcze, oraz technologie do ich utrwalania i prezentacji w formie graficznej i dźwiękowej	P7S_WG P7S_WK
W6	relacje pomiędzy koncepcjami teoretycznymi a praktyką prowadzenia zespołów chóralnych z zastosowaniem zdobytej wiedzy metodycznej, własnej intuicji i emocjonalności	P7S_WG P7S_WK
W7	podstawy prawa autorskiego w zakresie ochrony własności intelektualnej, podstawy marketingu, finansów i aspektów prawnych dotyczących działalności kierownika zespołu artystycznego	P7S_WG P7S_WK
Umiejętności: absolwent potrafi		
U1	potrafi tworzyć, przygotowywać i realizować własne koncepcje, projekty i programy artystyczne w zakresie muzyki chóralnej i wokально-instrumentalnej	P7S_UW
U2	swobodnie interpretować utwory reprezentujące różne style z wykorzystaniem własnej wyobraźni, ekspresji i intuicji, przekazywać idee i treści prezentowanych utworów	P7S_UW
U3	doskonalić swoje umiejętności odtwórcze w pracy z zespołem chóralnym w zakresie wybranego stylu, typu repertuaru, bądź twórczości wybranego kompozytora	P7S_UW
U4	praktycznie zastosować wiedzę pedagogiczną, psychologiczną i metodyczną w zakresie tworzenia, kształcenia i prowadzenia zespołu artystycznego	P7S_UW
U5	inicjować współpracę z innymi muzykami, jest przygotowany do objęcia kierownictwa artystycznego zespołów wokalnych i instrumentalnych	P7S_UO

U6	stosować efektywne metody ćwiczenia w celu doskonalenia techniki wokalne, instrumentalnej i dyrygenckiej na potrzeby swobodnego tworzenia, realizowania i wyrażania własnych koncepcji artystycznych	P7S_UU
U7	przygotowywać prace pisemne i ustne w formie prezentacji dotyczące własnej działalności, odwołując się przy tym do fachowej literatury i ogólnych zagadnień życia kulturalnego	P7S_UK
U8	posługiwać się nowożytnym językiem obcym, obejmującym terminologię dotyczącą zagadnień muzycznych i terminologię zawodową dyrygenta na poziomie B2+	P7S_UK
U9	odpowiedzialnie podchodzić do prezentacji publicznych, przeciwdziałać lękom i stresom związanym z występami, kontrolować własne emocje oraz nawiązywać kontakt z publicznością	P7S_UK
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do		
K1	jest gotów do samokształcenia i doskonalenia warsztatu dyrygenta oraz pedagoga muzyki przez całe życie	P7S_UU
K2	inicjowania, planowania i koordynowania procesu uczenia się innych osób, oraz integrowania wiedzy z zakresu różnych dyscyplin muzycznych ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących muzyki chóralnej	P7S_KR
K3	prezentowania złożonych i wysoko wyspecjalizowanych zadań i projektów artystycznych w logicznej formie, przystępnej również dla osób nieobeznanych ze specjalistyczną terminologią, czy nieposiadających doświadczenia w zakresie pracy nad projektami artystycznymi	P7S_KR
K4	samodzielnego podejmowania decyzji dotyczących rozwiązywania problemów w zakresie działań artystycznych, którymi kieruje i w których uczestniczy	P7S_KR
K5	planowania, koordynowania i negocjowania warunków dla właściwej realizacji i przebiegu przedsięwzięć artystycznych	P7S_KR
K6	wnikliwej analizy i obiektywnej oceny efektów artystycznych i konstruktywnej krytyki działań własnych i innych	P7S_KK
K7	wypełniania w społeczeństwie misji absolwenta dyrygentury chóralnej na polu edukacji artystycznej w zakresie sztuki muzycznej ze szczególnym zadaniem upowszechniania muzyki chóralnej	P7S_KO

TREŚCI PROGRAMOWE

Dyrygentura	1. przyswajanie zasad rozwiniętej techniki dyrygenckiej, w tym m.in. 2. dyrygowanie w różnych rodzajach artykulacji, dynamiki, tempa i ekspresji; 3. kształtowanie umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów 4. techniczno-interpretacyjnych; 5. różnice techniki dyrygenckiej w pracy z chórem i orkiestrą, stosowanie gestów dyrygenckich w praktyce, w tym m.in. zasada kontrastu, rezygnacja z gestu, dyrygowanie aktywne i pasywne 6. utrwalanie techniki manualnej w zakresie prowadzenia polifonii wokalne, muzyki instrumentalnej i wokalo-instrumentalnej. 7. zdobywanie umiejętności praktyczne w pracy z zespołem chóralnym. 8. poznaje problemy wykonawcze i interpretacyjne współczesnej muzyki chóralnej. 9. student przygotowuje zespół wokalny do publicznego występu w ramach egzaminu dyplomowego. 10. przygotowanie do podjęcia profesjonalnych zadań w zakresie organizowania i prowadzenia zespołów muzycznych: chóralnych i instrumentalnych różnych typów i rodzajów. 11. przygotowanie do pracy w instytucjach kultury, w systemie edukacji szkolnej, a także jako animator życia muzycznego w środowiskach społecznych. 12. wykształcenie profesjonalnej techniki dyrygenckiej, oraz opanowanie wiedzy metodycznej w zakresie prowadzenia zespołów muzycznych. 13. opanowanie szerokiego zestawu repertuaru opracowanego artystycznie i metodycznie, przydatnego w początkowym okresie pracy zawodowej.
Emisja głosu	1. Weryfikacja i poprawa błędów emisyjnych, 2. Ćwiczenia emisyjne redukujące błędy oddechowe, artykulacyjne oraz rezonacyjne, 3. Opanowanie sposobów artykulacji muzycznej w śpiewie (legato, staccato, portato, portamento) 4. Ćwiczenia emisyjne: wokalizy, utwory solowe, arie starowłoskie, pieśni polskie i obce. 5. Zajęcia korygujące lub kształtujące prawidłowe działania mięśni oddechowych - tor przeponowo - żebrowy, 6. Ćwiczenia z zakresu rezonansu i właściwego punktu odbrzmiwania - rezonans głowowy oraz piersiowy, 7. Eliminacja nieprawidłowości w działaniu narządów artykulacyjnych, 8. Opanowanie umiejętności prawidłowego intonowania oraz utrzymania wysokiej pozycji we wszystkich rejestrach - na wybranych utworach 9. Kontynuacja pracy nad techniką wokalną, kształtowanie nawyku uzyskiwania elastycznego i skoordynowanego funkcjonowania muskulatury oddechowej, fonacyjnej i artykulacyjnej - na ćwiczeniach i utworach 10. Poznanie różnych technik wokalnych związanych ze stylistyką wykonawczą 11. Poznanie stylistyki oraz tradycji wykonawczych, praca nad dykcją w repertuarze polskim i obcym, rozwijanie zdolności interpretacji zróżnicowanej stylistycznie - na przykładach z literatury solowej i chóralnej 12. Analiza i dyskusja dotycząca zagadnień literatury emisji głosu, praca nad metodycznym rozwiązywaniem problemów wokalnych różnych głosów (SATB) 13. Analiza kwestii emocjonalnych, oraz czynników tożsamościowych i ich wpływ na technikę wokalną osobistą i innych osób. 14. Kontynuowanie treści związanych ze znaczeniem języka jako narzędzia pracy nauczyciela.

	15. Pogłębianie zagadnień związanych z problematyką pracy z uczniami z ograniczoną znajomością języka polskiego lub zaburzeniami komunikacji językowej. 16. Rozwijanie metod porozumiewania się w celach dydaktycznych – sztukę wykładania i zadawania pytań, sposoby zwiększania aktywności komunikacyjnej uczniów, praktyczne aspekty wystąpień publicznych – poprawność językową, etykę języka, etykietę korespondencji tradycyjnej i elektronicznej oraz zagadnienia związane z emisją głosu – budowę, działanie i ochronę narządu mowy i zasady emisji głosu. 17. Kształtowanie umiejętności prawidłowego postępowania się językiem polskim również w celach komunikacyjnych. 18. Praca nad metodami skutecznego korygowania błędów językowych i doskonalenia aparatu emisji głosu.
Zbiorowa emisja głosu	1. Określanie rodzaju głosu 2. Utrwalanie wiedzy na temat budowy i funkcjonowania aparatu głosu i dbanie o jego higienę 3. Diagnozowanie problemów wokalnych 4. Stosowanie trafnych uwag rozwiązujących problemy wokalne 5. Doskonalenie własnej techniki wokalnej na tle grupy 6. Praca nad intonacją poprzez korektę techniki wokalnej 7. Technika wokalna w różnych stylach i epokach. 8. Technika wokalna w utworach z niekonwencjonalnym podejściem do głosu 9. Psychologia śpiewu zbiorowego. 10. Kontynuowanie treści związanych ze znaczeniem języka jako narzędzia pracy nauczyciela. 11. Pogłębianie zagadnień związanych z problematyką pracy z uczniami z ograniczoną znajomością języka polskiego lub zaburzeniami komunikacji językowej. 12. Rozwijanie metod porozumiewania się w celach dydaktycznych – sztukę wykładania i zadawania pytań, sposoby zwiększania aktywności komunikacyjnej uczniów, praktyczne aspekty wystąpień publicznych – poprawność językową, etykę języka, etykietę korespondencji tradycyjnej i elektronicznej oraz zagadnienia związane z emisją głosu – budowę, działanie i ochronę narządu mowy i zasady emisji głosu. 13. Kształtowanie umiejętności prawidłowego postępowania się językiem polskim również w celach komunikacyjnych. 14. Praca nad metodami skutecznego korygowania błędów językowych i doskonalenia aparatu emisji głosu
Zespoły wokalne – praktyki/ Chór kameralny – praktyki	Na treści programowe składa się repertuar koncertów publicznych studentów lat dyplomowych specjalności Dyrygentura chóralna, który jest autorską propozycją dyplomanta zaakceptowaną przez pedagoga przedmiotu głównego. W Chórze kameralnym repertuar jest zalecony przez dyrygenta prowadzącego zespół oraz podyktowany harmonogramem koncertowym. 1. Doskonalenie umiejętności zespołowego muzykowania oraz współdziałania w grupie w ramach pracy w zespole chóralnym. 2. Kształcenie wokalne studentów - Zasady prawidłowego oddechu i podparcia dźwięku (appoggio) - Zasady właściwej fonacji - Prawidłowe kształtowanie samogłosek - Właściwa wymowa spółgłosek - Zasady dykcji - Praca nad poszerzaniem skali głosu

	- Wyrównanie barwy brzmienia głosu poszczególnych rejestrach brzmieniowych - Stosowanie różnych rodzajów artykulacji (legato – staccato) - Praca nad właściwym brzmieniem poszczególnych sekcji wokalnych (głosów) chóru - Wyrównanie proporcji brzmieniowych w całym zespole w zależności od stosowanej dynamiki. 3. Doskonalenie czytania a vista nut głosem. 4. Doskonalenie słuchu harmonicznego 5. Rozwijanie umiejętności świadomego frazowania 6. Poznanie poszczególnych faz cyklu pracy nad dziełem od wstępnego czytania do artystycznego wykonania podczas koncertu. 7. Rozwijanie wrodzonej muzykalności 8. Poznanie wartościowego repertuaru 9. Interpretacja dzieła w zgodności z estetyką stylu epoki w której powstało 10. Kształtowanie artystycznej osobowości studenta w duchu odpowiedzialności za wykonywaną partię i końcowy efekt artystyczny 11. Praktyka estradowa: wykonanie koncertowe lub rejestracja fonograficzna opracowywanych dzieł 12. Kontynuacja treści związanych z zadaniami dydaktycznymi, jakie są realizowane przez placówkę, która organizuje przedsięwzięcia artystyczne i wszelką artystyczną aktywność. 13. Analiza czynności dydaktycznych nauczyciela, jego interakcji z uczniami oraz sposobu planowania i przeprowadzania zajęć dydaktycznych. Obserwacja stosowanych metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych, a także sposobów oceniania oraz zadawania i sprawdzania pracy domowej. 14. Doskonalenie umiejętności samodzielnego przeprowadzenia zajęć. 15. Analiza różnych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych zaobserwowanych lub doświadczonych w czasie praktyk. 16. Poznanie sposobów skutecznego współdziałania z opiekunem praktyk zawodowych i nauczycielami w celu poszerzania swojej wiedzy dydaktycznej oraz rozwijania umiejętności wychowawczych.
Instrumenty szkolne	Semestr I 1. Zapoznanie z instrumentarium szkolnym C. Orffa. 2. Opanowanie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych melodycznych i niemelodycznych. 3. Nauka gry na flecie prostym. 4. Omówienie i analiza instrumentacji wykorzystanych w podręcznikach szkolnych na różnych poziomach kształcenia. 5. Realizacja instrumentacji utworów z podręczników szkolnych. Semestr II 6. Instrumentacja piosenek. 7. Tworzenie ilustracji muzycznej do wierszy i opowiadań z użyciem poznanego instrumentarium. 8. Tworzenie instrumentacji wybranych utworów fortepianowych z literatury dziecięcej. 9. Tworzenie partytury perkusyjnej do wybranych utworów instrumentalnych.
Wiedza i nauka o muzyce	1. Geneza muzyki i jej rodzaje 2. Elementy dzieła muzycznego 3. Kształtowanie melodii okresowej i ewolucyjnej 4. Faktura dzieła muzycznego: monofonia, homofonia, polifonia 5. Klasyfikacja instrumentów muzycznych

	6. Folklor- cechy polskiej muzyki ludowej 7. Polskie tańce narodowe i tańce obce 8. Tańce dawne i tańce charakterystyczne 9. Wybór charakterystycznych utworów z literatury muzycznej danej epoki.
Solfeż specjalistyczny	1. Czytanie nut głosem z tekstem słownym partii wokalnych z utworów epoki baroku i klasycyzmu, z uwzględnieniem muzyki polskiej (utwory wokalne a cappella, utwory wokально-instrumentalne, formy homofoniczne i polifoniczne, chorały, pieśni, recytatywy i arie) 2. Czytanie w starych kluczach. 3. Praca z kamertonem 4. Czytanie nut głosem z tekstem słownym partii wokalnych z utworów XIX i XX wieku (utwory wokalne a cappella i utwory wokально-instrumentalne). 5. Praca z partyturą współczesną (nowoczesny zapis nutowy).
Zespoły instrumentalne – praktyki / Zespół orkiestrowy – praktyki	Zespoły instrumentalne: 1. rozwijanie i doskonalenie umiejętności pracy w zespole – systematyczność, punktualność, cierpliwość, wytrwałość i koleżeńskość, przydział zadań i zakresów odpowiedzialności 2. kształcenie umiejętności gry w zespole instrumentalnym 3. rozwój umiejętności wykonawczych w zespole instrumentalnym 4. analiza i doskonalenie metod samodzielnej pracy i korekty błędów 5. rozwijanie umiejętności wzajemnej obserwacji podczas gry 6. rozwijanie umiejętności zespołowego czytania a vista 7. doskonalenie umiejętności kształtowania interpretacji utworu 8. przygotowanie do prezentacji własnych projektów artystycznych 9. Analiza i wykorzystanie możliwości technik multimedialnych w pracy zespołu instrumentalnego 10. Kontynuacja treści związanych z zadaniami dydaktycznymi, jakie są realizowane przez placówkę, która organizuje przedsięwzięcia artystyczne i wszelką artystyczną aktywność. 11. Analiza czynności dydaktycznych nauczyciela, jego interakcji z uczniami oraz sposobu planowania i przeprowadzania zajęć dydaktycznych. Obserwacja stosowanych metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych, a także sposobów oceniania oraz zadawania i sprawdzania pracy domowej. 12. Doskonalenie umiejętności samodzielnego przeprowadzenia zajęć. 13. Analiza różnych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych zaobserwowanych lub doświadczonych w czasie praktyk 14. Poznanie sposobów skutecznego współdziałania z opiekunem praktyk zawodowych i nauczycielami w celu poszerzania swojej wiedzy dydaktycznej oraz rozwijania umiejętności wychowawczych.
	Zespół orkiestrowy: 1. Doskonalenie umiejętności w zakresie gry na instrumencie 2. Stosowanie różnych technik smyczkowania i artykulacji w zależności od stylu muzycznego epoki powstania dzieła 3. Rozwijanie umiejętności stylowego frazowania 4. Poznanie poszczególnych faz cyklu pracy nad dziełem od wstępnego czytania do artystycznego wykonania podczas koncertu. 5. Zapoznanie z problematyką współpracy orkiestry z chórem oraz solistami w dziełach wokально-instrumentalnych – Problem synchronu i zgodności rytmicznej 6. Doskonalenie umiejętności w zakresie gry na instrumencie – cd. 7. Stosowanie różnych technik smyczkowania i artykulacji w zależności od stylu muzycznego epoki powstania dzieła – cd.

	8. Rozwijanie umiejętności stylowego frazowania – cd. 9. Doskonalenie poszczególnych faz cyklu pracy nad dziełem od wstępnego czytania do artystycznego wykonania podczas koncertu. 10. Zapoznanie z problematyką współpracy orkiestry z chórem oraz solistami w dziełach wokalnie-instrumentalnych – cd. 11. Kontynuacja treści związanych z zadaniami dydaktycznymi, jakie są realizowane przez placówkę, która organizuje przedsięwzięcia artystyczne i wszelką artystyczną aktywność. 12. Analiza czynności dydaktycznych nauczyciela, jego interakcji z uczniami oraz sposobu planowania i przeprowadzania zajęć dydaktycznych. Obserwacja stosowanych metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych, a także sposobów oceniania oraz zadawania i sprawdzania pracy domowej. 13. Doskonalenie umiejętności samodzielnego przeprowadzenia zajęć. 14. Analiza różnych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych zaobserwowanych lub doświadczonych w czasie praktyk. 15. Poznanie sposobów skutecznego współdziałania z opiekunem praktyk zawodowych i nauczycielami w celu poszerzania swojej wiedzy dydaktycznej oraz rozwijania umiejętności wychowawczych.
Improwizacja fortepianowa	1. Kształcenie wiedzy i środków technicznych niezbędnych w improwizacji – międzynarodowy zapis funkcji harmonicznych 2. Wprowadzenie i rozwijanie wiedzy teoretycznej i praktycznych umiejętności dotyczących harmonii, faktury instrumentalnej, rytmu, skal i doboru dźwięków 3. Kształtowanie i doskonalenie wiedzy i umiejętności z zakresu podstawowych elementów dzieła muzycznego i zasad ich łączenia – rytm, melodia, harmonia, agogika, dynamika 4. Analiza technik kompozytorskich w utworach pisanych w różnych stylach i gatunkach – forma, środki harmoniczne i kontrapunkcyjne 5. Rozwijanie poszukiwań inspiracji w innych od klasycznych gatunkach muzycznych 6. Opracowanie wybranych standardów jazzowych i ćwiczenia kompozytorskie
Kontrapunkt	I semestr 1. Rodzaje kontrapunktu 2. Kontrapunkt pojedynczy a) typy linii melod. b) cantus firmus 3. Kontrapunkt 2 głosowy a) gatunek I n.c.n, b) gat. II – 2x1, c) gat. III – 3x1 4. Imitacja dwugłosowa a) w ruchu prostym, inwersji i raku b) i. ścisła i swobodna 5. Kontrapunkt 3 głosowy a) gatunki, b) rozwiązywanie dysonansów 6. Imitacja trzygłosowa 7. Kontrapunkt czterogłosowy a) gatunki, b) nuta pedałowa 8. Imitacja czterogłosowa 9. Kontrapunkt podwójny I wielokrotny 10. Inwencja 11. Kanon 12. Fuga II semestr 1. Imitacja trzygłosowa 2. Kontrapunkt czterogłosowy a) gatunki, b) nuta pedałowa 3. Imitacja czterogłosowa 4. Kontrapunkt podwójny i wielokrotny 5. Inwencja

	6. Kanon 7. Fuga
Propedeutyka kompozycji i aranżacji	1. Miniatura fortepianowa oparta na wybranym materiale dźwiękowym (do wyboru: neoklasycyzm-folklorizm, dodekafonia – serializm, sonoryzm – fortepian preparowany i totalny, minimal – repetitive music, neotonalność, modelowanie interwałowe, skala całotonowa, aleatoryzm) czas trwania ca 1-2' 2. Miniatura na dowolny instrument solowy (z wyłączeniem fortepianu), oparta na materiale dźwiękowym wybranym spośród powyższych, z wykorzystaniem specyfiki i możliwości instrumentu (charakterystyczne środki artykulacyjne, fakturalne, etc.). Czas trwania ca 1-2' 3. Utwór wokально-instrumentalny: piosenka – pieśń – wokaliza, przeznaczona na dowolny głos (ew. głosy) z towarzyszeniem dowolnego instrumentu lub zespołu kameralnego (materiał dźwiękowy j. w.), tekst – dowolny. Czas trwania 3 - 7'. 4. Utwór na zespół instrumentalny. Materiał dźwiękowy wybrany spośród wymienionych w pkt.1. (ew. muzyka jazzowa lub rozrywkowa). Forma i skład wykonawczy dowolny. Minimalny czas trwania 4' 5. Aranżacje wybranych fragmentów na różne składy instrumentalne, wokalne (chóralne) i wokально-instrumentalne. 6. Cykl miniatur (co najmniej 3 miniatury, lub utwór cykliczny - min. 3 części) dla dzieci, o łącznym czasie trwania min. 3', wybrany spośród następujących: a/ cykl piosenek do śpiewania lub słuchania, z towarzyszeniem fortepianu, innego instrumentu lub zespołu instrumentalnego b/ cykl miniatur (lub utwór cykliczny) na dowolny instrument solo, duet instrumentalny, lub solo z towarzyszeniem fortepianu. 7. Utwór na chór mieszany (lub męski, żeński, dziecięcy) a cappella. Tekst i estetyka dowolne. Materiał dźwiękowy wybrany spośród wymienionych w pkt. 1. Minimalny czas trwania 2' 8. Utwór na chór mieszany z towarzyszeniem instrumentów (np. organy, fortepian, klawesyn, lub dowolny zespół instrumentalny). Tekst i estetyka dowolne. Minimalny czas trwania 4' 9. Aranżacje wybranych fragmentów na różne składy instrumentalne, wokalne (chóralne) i wokально-instrumentalne.
Specjalistyczna literatura muzyczna	1. Weryfikacja podstawowych wiadomości w zakresie nowoczesnej interpretacji percepcji dzieła muzycznego z punktu widzenia psychologii, estetyki i teorii poznania, fizjologii procesów poznawczych i fizjologii uczenia się. 2. Nauka konstrukcji kryteriów oceny słuchanych utworów w następujących aspektach: dzieła, interpretacji, charakterystyki aparatu wykonawczego, adekwatności doboru dzieła względem możliwości wykonawczych danego zespołu itp. w oparciu o wybrane utwory wokalne i wokально-instrumentalne ze szczególnym uwzględnieniem najmniej znanego danej grupie studentów aparatu wykonawczego oraz najmniej im znanych stylów muzycznych. 3. Nauka myślenia muzycznego jakościowego jako istotnego aspektu kreatywnej dorównanej percepcji dzieł chóralnych i wokально-instrumentalnych różnych stylów, form i gatunków, przeznaczonych na rozmaite typy zespołów: dziecięce, żeńskie, męskie, mieszane prowadzącej do wszczęcie lub ugruntowania myślenia interpretacyjnego na przykładzie wybranych analizy utworów różnych stylów, form i gatunków, wybranych wg potrzeb danej grupy studentów. 4. Konstrukcja syntez zagadnień dotyczących wykonawstwa eksponujących cechy stylu etnicznego, epoki oraz kompozytorskiego na przykładzie

	twórczości chóralnej wybranych kompozytorów (również w świetle uwarunkowań kulturowo-społecznych)
Dykcja z interpretacją tekstu	1. Dykcja jako środek wyrazu artystycznego 2. Rodzaje głosek 3. Różnice między wymową a pisownią oraz mową a śpiewem 4. Prawidłowa wymowa samogłosek i spółgłosek 5. Motoryka narządów mowy i ćwiczenia oddechowe 6. Interpretacja tekstów poetyckich i prozatorskich, klasycznych i współczesnych
Konsultacje pracy dyplomowej	1. Dostosowanie i wybór materiałów źródłowych do tematu pracy 2. Analiza z pedagogiem 3. Ustalenie konspektu pracy, budowy i treści poszczególnych rozdziałów 4. Postawienie tezy 5. Wypełnianie treścią poszczególnych rozdziałów pracy 6. Korekty i uwagi pedagoga prowadzącego pracę 7. Ukończenie pisanie pracy i wprowadzenie przez studenta do systemu APD 8. Zatwierdzenie pracy 9. Pisanie recenzji 10. Obrona
Podstawy prawa autorskiego	1. Prawo międzynarodowe i europejskie 2. Konwencja berneńska 3. Traktaty WIPO 4. Porozumienie TRIPS 5. Dyrektywy Unii Europejskiej 6. Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych 7. Utwory 8. Urzędowe dokumenty 9. Prosta informacja prasowa 10. Rejestracja utworu i nota copyrightowa 11. Twórca 12. Współtwórczość 13. Utwory zależne 14. Dzieła zbiorowe, utwory połączone i zbiory utworów 15. Wydania krytyczne 16. Utwór rozpowszechniony i opublikowany 17. Prawa osobiste i majątkowe 18. Czas trwania autorskich praw majątkowych 19. Domena publiczna 20. Umowy 21. Pola eksploatacji 22. Umowa o przeniesienie praw 23. Umowy licencyjne 24. Zabezpieczenia techniczne 25. Twórczość pracownicza i naukowa 26. Dozwolony użytek 27. Dozwolony użytek osobisty 28. Dozwolony użytek publiczny 29. Dozwolony użytek bibliotek 30. Biblioteki cyfrowe 31. Dozwolony użytek instytucji naukowych i oświatowych 32. Dozwolony użytek na rzecz osób niepełnosprawnych
Przedmiot z zakresu nauk humanistycznych lub społecznych	Program zgodny z założeniami Kolegium Nauk Humanistycznych

Konwersatorium języka angielskiego / niemieckiego / francuskiego	Program zgodny z założeniami Kolegium Nauk Humanistycznych
Metodyka nauczania przedmiotu wiedza i nauka o muzyce	Semestr I 1. Przedmiot audycje muzyczne w szkole muzycznej pierwszego stopnia. Cele, treści nauczania i wychowania. Programy nauczania – tworzenie i modyfikacja, analiza i dobór. Rozkład materiału, literatura. 2. Metoda podawcza, metody aktywizujące, praca badawcza ucznia. Dobór metod i procedur osiągania celów. Dydaktyczne metody pracy interaktywnej. 3. Lekcja audycji muzycznych jako jednostka metodyczna. Struktura formalna, typy i modele lekcji, planowanie, formułowanie celów. Dobór treści nauczania i form aktywności artystycznej. Konspekt. 4. Dostosowywanie działań edukacyjnych do możliwości i potrzeb uczniów, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych muzycznie i uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Diagnoza, pomoc, zapobieganie trudnościom. Sytuacje wychowawcze w toku nauczania. Semestr II 5. Środki dydaktyczne wspomagające proces kształcenia podczas realizacji przedmiotu audycje muzyczne. Podręczniki i pomoce – wybór i zastosowanie, tworzenie własnych. Wykorzystanie technologii informacyjnych i mediów. 6. Efekty pracy ucznia, kontrola i ocena. Konstruowanie testów. Etyczny wymiar oceniania osiągnięć dziecka, oceniania zdolności i postaw. 7. Rola nauczyciela audycji muzycznych na I etapie edukacyjnym szkolnictwa muzycznego. Autorytet nauczyciela – muzyka. Sposoby komunikowania się. Kierowanie rozwojem zdolności, ekspresją twórczą i aktywnością poznawczą dziecka. Współpraca z rodzicami uczniów i środowiskiem. 8. Nauka słuchania muzyki i analizy utworu muzycznego – wybór, uporządkowanie i opracowanie przykładów rozwiązań metodycznych – ćwiczenia warsztatowe. Semestr III 9. Przyswajanie wiedzy z zakresu elementarnej historii muzyki i literatury muzycznej. 10. Wybór, uporządkowanie i opracowanie przykładów rozwiązań metodycznych – ćwiczenia warsztatowe. 11. Rozwijanie kreatywności i zastosowanie multimedialnych form przekazu. Przegląd narzędzi internetowych, tworzenie własnych prezentacji i interaktywnych materiałów dydaktycznych.
Praktyki do metodyki nauczania przedmiotu wiedza i nauka o muzyce.	Praktyki są realizowane w placówkach edukacyjnych. Treści praktyk są zgodne z programami przyjętymi w danych placówkach, w których praktyki są realizowane i łączą się z treściami podanymi poniżej. 1. Dalsza analiza zadań dydaktycznych realizowanych przez szkołę lub placówkę oświaty. 2. Pogłębienie wiadomości dotyczących organizacji pracy dydaktycznej szkoły lub placówki systemu oświaty. 3. Pogłębienie informacji dotyczących rodzajów dokumentacji działalności dydaktycznej prowadzonej w szkole lub placówce systemu oświaty. 4. Pogłębiona analiza czynności dydaktycznych nauczyciela, jego interakcji z uczniami oraz sposobu planowania i przeprowadzania zajęć dydaktycznych. Obserwacja stosowanych przez nauczyciela metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych, a także sposobów oceniania uczniów oraz zadawania i sprawdzania pracy domowej. 5. Doskonalenie warsztatu samodzielnego przeprowadzenia zajęć i lekcji.

	6. Analiza różnych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych zaobserwowanych lub doświadczonych w czasie praktyk. 7. Pogłębienie wiedzy dotyczącej sposobów skutecznego współdziałania z opiekunem praktyk zawodowych i nauczycielami w celu poszerzania swojej wiedzy dydaktycznej oraz rozwijania umiejętności wychowawczych.
Metodyka nauczania muzyki w szkołach ogólnokształcących	Semestr I 1. Funkcje, zadania i cele wychowania muzycznego. 2. Metody nauczania muzyki. Metoda projektów, metody aktywizujące, praca badawcza ucznia. Dobór metod i procedur osiągania celów. 3. Miejsce przedmiotu muzyka na II etapie edukacyjnym. Cele kształcenia i treści nauczania. Programy nauczania – tworzenie i modyfikacja, analiza i dobór. Rozkład materiału, repertuar. 4. Lekcja muzyki jako jednostka metodyczna. Struktura formalna, typy i modele lekcji, planowanie, formułowanie celów. Dobór treści nauczania i form aktywności artystycznej. Konspekt lekcji. 5. Uczenie się muzyki – ścieżki i obszary procesu. Nakład pracy i uzdolnienia w uczeniu się przedmiotu. Kształtowanie kluczowych kompetencji z zakresu: percepcji muzyki, ekspresji wykonawczej (wokalnego i instrumentalnego wykonywania utworów), analizy i interpretacji utworu, tworzenia muzyki, orientacji w dziejach i dorobku kultury muzycznej. Semestr II 6. Rola nauczyciela na II etapie edukacyjnym. Autorytet nauczyciela. Sposoby komunikowania się. Stymulowanie aktywności poznawczej. Kierowanie pracą uczniów. Współpraca z rodzicami uczniów i środowiskiem. 7. Środki dydaktyczne. Podręczniki i pomoce – wybór i zastosowanie, tworzenie własnych. Wykorzystywanie technologii informacyjnych i mediów. 8. Efekty pracy ucznia, kontrola i ocena. Konstruowanie testów. Testy zdolności muzycznych. Etyczny wymiar oceniania osiągnięć i oceniania zdolności. 9. Dostosowywanie działań edukacyjnych do możliwości i potrzeb uczniów, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych i uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Diagnoza, pomoc psychologiczno-pedagogiczna, zapobieganie trudnościom. Sytuacje wychowawcze w toku nauczania. Edukacja zdrowotna. 10. Warsztat pracy nauczyciela, rozwój zawodowy. Semestr III 11. Autorskie programy edukacyjne. Projektowanie i realizacja. 12. Interdyscyplinarne przedsięwzięcia muzyczno-pedagogiczne i artystyczne adresowane do różnych grup odbiorców. Projektowanie i realizacja, pozyskiwanie partnerów i sprzymierzeńców. 13. Przygotowanie lekcji dyplomowej.
Praktyki w szkołach ogólnokształcących	Praktyki są realizowane w placówkach edukacyjnych. Treści praktyk są zgodne z programami przyjętymi w danych placówkach, w których praktyki są realizowane i łączą się z treściami podanymi poniżej. 1. Dalsza analiza zadań dydaktycznych realizowanych przez szkołę lub placówkę oświaty. 2. Pogłębienie wiadomości dotyczących organizacji pracy dydaktycznej szkoły lub placówki systemu oświaty. 3. Pogłębienie informacji dotyczących rodzajów dokumentacji działalności dydaktycznej prowadzonej w szkole lub placówce systemu oświaty. 4. Pogłębiona analiza czynności dydaktycznych nauczyciela, jego interakcji z uczniami oraz sposobu planowania i przeprowadzania zajęć dydaktycznych. Obserwacja stosowanych przez nauczyciela metod i form pracy oraz

	wykorzystywanych pomocy dydaktycznych, a także sposobów oceniania uczniów oraz zadawania i sprawdzania pracy domowej. 5. Doskonalenie warsztatu samodzielnego przeprowadzenia zajęć i lekcji. 6. Analiza różnych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych zaobserwowanych lub doświadczonych w czasie praktyk. 7. Pogłębienie wiedzy dotyczącej sposobów skutecznego współdziałania z opiekunem praktyk zawodowych i nauczycielami w celu poszerzania swojej wiedzy dydaktycznej oraz rozwijania umiejętności wychowawczych.
Psychologia pracy w zespole	1. Zapoznanie się członków grupy oraz zawiązanie kontraktu. 2. Praca nad asertywnością i sztuka dialogu. 3. Znalezienie lidera w grupie i praca z liderem. 4. Samoocena i wpływ społeczny. 5. Kształtowanie własnych umiejętności przyjmowania ról społecznych oraz przeprowadzania interwencji w sytuacji konfliktowej wewnątrz grupy cz. I 6. Kształtowanie własnych umiejętności przyjmowania ról społecznych oraz przeprowadzania interwencji w sytuacji konfliktowej wewnątrz grupy - cz. II

STUDIA DRUGIEGO STOPNIA - HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU STUDIÓW										studia drugiego stopnia, stacjonarne - 2 lata (4 semestry)									
kierunek studiów: EDUKACJA ARTYSTYCZNA W ZAKRESIE SZTUKI MUZYCZNEJ										obowiązuje I rok od roku akademickiego 2025/2026									
specjalność: DYRYGENTURA CHÓRALNA																			
lp.	status zajęć	Nazwa zajęć	kod efektu uczenia się wg opisu programu / wg standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela	Formy zaliczeń po semestrze			Liczba godzin zajęć			Rozkład godzin zajęć (semestr= 15 tygodni) i punktacja ECTS								rodzaj zajęć	
				zaliczenie	kolokwium	egzamin	liczba godzin	punkty ECTS	Forma zajęć	rok I				rok II					
										I semestr		II semestr		III semestr		IV semestr			
										godz.	ECTS	godz.	ECTS	godz.	ECTS	godz.	ECTS		
16 GRUPA ZAJĘĆ GŁÓWNYCH																			
1.		Dyrygentura	W1,2,3,6 U1,2,3,5,9 K1,2,4,6,7	3	1	2,4	90	16	WYK	30	4	30	4	15	4	15	4	Ind.	
66 GRUPA ZAJĘĆ KIERUNKOWYCH / SPECJALNOŚCIOWYCH																			
2.		Emisja głosu	W1,2,3,6 U1,2,3,6,9 K1,2,4,6,7/ C.W7, C.U7,8, C.K2.		1	2	30	5	WYK	15	2	15	3					Ind.	
3.		Zbiorowa emisja głosu	W1,2,3,6 U1,2,3,6,9 K1,2,4,6,7/ C.W7, C.U7,8, C.K2.	3	4		60	4	CW					30	2	30	2	Gr.	
4.	ob.	Zespoły wokalne - praktyki/Chór kameralny - praktyki**	W1,3,4,6 U2,3,5,8 K3,5,6,7,10/ D.2.W1,2,3, D.2.U1,2,3, D.2.K1.		1-4		240	18	PR	60	3	60	3	60	6	60	6	Gr.	
5.		Instrumenty szkolne	W1,4, U1,4, K1,2.	3,4			30	4	WYK/CW					15	2	15	2	Gr.	
6.		Wiedza i nauka o muzyce	W1,3, U2,4, K1,2.		1	30	2	WYK	30	2								Gr.	
7.		Softet specjalistyczny	W3, U2,3, K1.	1	2		30	5	WYK	15	2	15	3					Gr.	
8.	ob.	Zespoły instrumentalne-praktyki / Zespół orkiestrowy - praktyki	W1,3,6 U2,4,5 K3,5,6,7,10/ D.2, W.1,2,3, D.2.U1,2,3 D.2.K1.		1,2		60	8	WAR	30	4	30	4					Gr.	
9.		Improwizacja fortepianowa	W1,6,4, U1,2,6,9, K1,3,6,7.		1,2		30	4	CW	15	2	15	2					Ind.	
10.		Kontrapunkt	W1,2,3,4 U2,4,6 K3,6,7.	1,2			30	4	WYK	15	2	15	2					Gr.	
11.		Propedeutyka kompozycji i aranżacji	W4,5,6,7 U1,2,3,5,7,9 K1,2,3,4,5.	1	2,3	4	30	8	WYK	7,5	1	7,5	1	7,5	3	7,5	3	Ind.	
12.		Specjalistyczna literatura muzyczna	W1,2,3,6,7 U1,3,4,6,7 K1,2,4,5,6.	1			30	2	WYK	30	2							Gr.	
13.		Dykta z interpretacją tekstu	W2,3,6 U2,3,6,9 K1,2,6,7.	1			15	2	CW	15	2							Gr.	
14 GRUPA ZAJĘĆ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO																			
14.	ob.	Konsultacje pracy dyplomowej	W6,7 U7,8,9 K1,2,6,7.	3,4			15	10	CW					7,5	5	7,5	5	Ind.	
15.	ob.	Konwersatorium języka angielskiego / niemieckiego / francuskiego*	U8.	1,2		2	60	4	LEK	30	2	30	2					Gr.	
6 GRUPA ZAJĘĆ Z DZIEDZINY NAUK HUMANISTYCZNYCH LUB NAUK SPOŁECZNYCH																			
16.		Podstawy prawa autorskiego*	W1,7,U1,2,5,7,K3,4,5.	4			15	2	WYK							15	2	Gr.	
17.	ob.	Przedmiot z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych*		zgodnie z KPF			60	4	WYK	30	2	30	2					Gr.	
						Razem	945	102		353	30	248	26	150	22	165	24		
18 GRUPA ZAJĘĆ PEDAGOGICZNYCH																			
			kod efektu uczenia się wg standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela																
19.		Metodyka nauczania przedmiotu wiedza i nauka o muzyce	E.1.W.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,E.1.U.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11, E.1.K.1,2,3,4,5,6,7,8,9.	2	3	4	90	6	WYK			30	2	30	2	30	2	Gr.	
20.	ob.	Praktyki do metodyki nauczania przedmiotu wiedza i nauka o muzyce**	E.2.W1,2,3,E.2.U1,2,3,E.2.K1.	3,4			90	2	PR					45	1	45	1	Ind.	
21.		Metodyka nauczania muzyki w szkołach ogólnokształcących	E.1.W.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,E.1.U.1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,E.1.K.1,2,3,4,5,6,7,8,9.	2	3	4	90	6	WYK			30	2	30	2	30	2	Gr.	
22.	ob.	Praktyki w szkołach ogólnokształcących**	E.2.W1,2,3,E.2.U1,2,3,E.2.K1.	3,4			90	2	PR					45	1	45	1	Ind.	
23.		Psychologia pracy w zespole	W6,7 U2,4,5,9 K2,3,4,5		3		30	2	WYK					30	2			Gr.	
WYK - wykład, CW - ćwiczenia, WYK/CW - wykład/ćwiczenia, WAR - warsztaty, SEM - seminarium, LEK - lektorat, PR - praktyki							Razem	390	18		0	0	60	4	180	8	150	6	

* zajęcia prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

** sposób zaliczenia zgodny z informacją zawartą w Dziennikach praktyk

ob. przedmiot do wyboru lub wybór sposobu realizacji w ramach przedmiotu obowiązkowego

GRUPA ZAJĘĆ GŁÓWNYCH		16	ob.	0
GRUPA ZAJĘĆ KIERUNKOWYCH/SPECJALNOŚCIOWYCH		66	ob.	26
GRUPA ZAJĘĆ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO		14	ob.	14
GRUPA ZAJĘĆ HUMANISTYCZNYCH LUB Z ZAKRESU NAUK SPOŁECZNYCH		6	ob.	4
GRUPA ZAJĘĆ PEDAGOGICZNYCH		18	ob.	4
PRAKTYKI		0	ob.	0
ECTS		120	ob.	48